

Preek 8 juli

Verbintenis en Intrede ds Oane Reitsma

Marcus 6, 1 – 6 / Ezech. 2, 1 – 7

ds. Oane Reitsma

“Zusters en broeders,

1. Ik word er wel toe gedwongen hoog van mezelf op te geven. Daarom zal ik, hoewel het [misschien] geen enkel doel dient, het hebben over visioenen en openbaringen die de Heer ons schenkt. Ik ken een [gelovig] volgeling van Christus die veertien jaar geleden tot in de derde hemel werd weggevoerd – in zijn lichaam of buiten zijn lichaam, dat weet ik niet, dat weet God alleen. Maar ik weet dat deze man werd weggevoerd tot in het paradijs en dat hij daar woorden hoorde die door geen mens mogen worden uitgesproken. Van zo iemand wil ik hoog opgeven. Wat mijzelf betreft zal ik me slechts op mijn zwakheid laten voorstaan. En zelfs al zou ik hoog van mezelf willen opgeven, dan nog zou ik geen dwaas zijn, want ik zou de waarheid spreken. [...] Ik heb me aangesteld als een dwaas, maar u hebt me ertoe gedwongen. U had me moeten aanbevelen. Want ik mag dan onbeduidend zijn, ik doe toch echt niet onder voor die geweldige apostelen,” zo schrijft de apostel Paulus in de epistellezing (2Cor. 12, 1-10) die vandaag ook op het rooster stond, maar die we hebben weggelaten bij de lezingen.

Ja, wonderlijke woorden soms. Toegegeven, ik heb ze nu uit hun context getrokken, maar ook in die tijd waren de woorden die Paulus sprak niet vanzelfsprekend. En dat is een rode draad die ik door alle drie de lezingen van vandaag tegenkom. Het zijn allemaal wat vreemde apostelen (daar komt de uitdrukking waarschijnlijk ook vandaan!), die in deze verhalen de revue passeren. Paulus als Apostel van Jezus Christus en Jezus zelf en Ezechiël wellicht als apostelen avant la lettre (om het nu zo maar even te noemen).

Alle drie – en daar kom ik al bij de kern waar ik het vandaag over wil hebben – worden door hun omgeving, door de mensen naar wie ze toe zijn gezonden, ervaren als personen die andere woorden spreken. Nieuwe woorden wellicht, maar vooral vreemde woorden. Woorden die haaks staan op het bestaan zoals zij dat kennen (willen) leven. De één neemt dat in dankbaarheid aan en de ander werpt het vèr van zich – kom nou, zeg! Toch, en dat is het wonderlijke, voelen deze mensen, deze ‘mannen Gods’ zich ook vrij om deze woorden te spreken. Geroepen-door-God-als-ze-zijn leven ze in een vrijheid die ze deze woorden doet laten spreken en de daden doen die ze doen.

En daar raken we voor mij een kernpunt van christelijk geloven: we zijn in de vrijheid gezet. Die heerlijk is, en waarmee we soms ook moeilijk raad weten. Het was Luther die al in 1520 – begin van de Reformatie – dat als kernwaarde van het protestantse geloof benoemde in zijn beroemde geschrift *Die Freiheit eines Christenmenschen*. De strekking is als volgt: 1. Een christen is een zeer vrije heer over alle dingen, aan niemand onderworpen. 2. Een christen is een zeer dienstvaardige knecht van allen, onderworpen aan allen. Dat lijkt in tegenstelling tot elkaar, maar de kern van de gedachte is terug te vinden in de Bijbelse geschriften zoals wij die vandaag horen.

De profeet Ezechiël. Hij was aan maar één ding onderworpen: het woord van de Heer. Dat bepaalde zijn hele bestaan. En dat zette hem in de vrijheid om zonder angst naar een weerspanning volk te gaan. “Jij, mensenkind, hebt van hun woorden niets te vrezen. Al zijn ze als brandnetels en doornstruiken; al belagen ze je als schorpioenen, je hoeft voor hen niet bang te zijn.”

Nu moet je er altijd voor uitkijken het predikantsambt één op één te vergelijken met de profeten. Of zelfs met de gestalte van Christus. – Bij de voorbereiding van het kinderverhaal vroeg ik me al af of het de juiste vergelijking was: is de predikant nu de coach of ook gewoon een veldspeler? En zijn Gods Woord en zijn

vleesgeworden Woord dan de enige coaches, die vanaf de zijlijn ons bijstaan in ons bestaan? Ik houd die vraag even open. En tegelijkertijd kan ik het niet laten even een parallel te trekken.

Nee heus, ik heb Enschede niet als een weerspanning volk ervaren, als brandnetels, doornstruiken en schorpioenen. Mijn allereerste contact met Enschede was een hoorcommissie die naar een gastpreekbeurt van mij in Nieuw Vennep kwam horen: Janny Sijsma, Guus Luchtenberg en Hans Roordink – ik bedoel: zeg nou zelf... En als predikant mocht je wensen dat je iets van een profeet in je zou hebben. Maar waar de vergelijking wél opgaat is dat ik mij oprecht geroepen voelde, en door die roeping voor een opdracht sta en in een vrijheid sta.

Toen ik 4,5 jaar geleden mijn intrede deed in Medemblik, na dezelfde ochtend bevestigd te zijn geweest in Koggenland, citeerde ik de achterflap van een boekje van de eerder dit jaar overleden ds. Nico ter Linden, die de vrijheid van het geloof betreft op de werksituatie van een predikant. ‘Een predikant,’ zo schrijft hij, ‘heeft alléén maar vrije tijd. Hij hóéft niet te werken. Hij heeft al zijn tijd vrij, om te preken, om te herderen over zijn kudde, zieken te bezoeken, te dopen, huwelijken in te zegenen, te begraven, wat al niet.’ Natuurlijk met een knipoog geschreven, maar wat mij betreft wel raak: wij zijn in een vrijheid gezet. Niet alleen wij predikanten, maar wij als gelovigen, en wij predikanten mogen daarin voorgaan.

Toegegeven: ik heb het in de afgelopen 4,5 jaar niet altijd zo ervaren dat ik alleen maar vrije tijd had. Het predikantswerk is werk. Maar zoals de drieslag ambt-persoon-professie elkaar in balans houden, zo houdt die roeping van Godswege, dat besef van in-de-vrijheid-gezet-zijn ook dat werk in een gezonde balans, als het goed is.

Jezus kon in zijn vaderstad weinig uitrichten – behalve dan een paar zieken genezen, staat er dan subtiel bij. Maar verder niet. Een paar maanden geleden ging ik voor in mijn geboorteplaats. En ook daar ben je dan de predikant op zo’n zondagochtend, al blijf je ook altijd ‘de jongste van Lieuwe en Janny’. Daar zit een spanningsveld. En die zit in deze tekst ook. Timmermanszonen horen timmerman te worden en niet dit soort wonderlijke praat rond te strooien. ‘Schoenmaker houd je bij je leest,’ willen ze tegen Jezus zeggen. Maar ze zijn mis. Hebben het bij het verkeerde eind – realiseren zich niet met wie ze van doen hebben. Dat zou later nog blijken.

Het geeft wel aan – ‘Hij stond verbaasd over hun ongelóóf’ – dat je je omgeving met je méé moet hebben. Er kunnen alleen wonderen gebeuren als er wederzijdsheid is. Als profeet en volk elkaar herkennen, erkennen. In al het vreemde dat tot je komt, moet ook iets herkenbaars, iets vertrouwds zitten. En in al het vertrouwde ook iets onbekends, iets nieuws. Dat houdt het spannend; zo blijven relaties spannend: je herkent elkaar en er is iets ‘anders’ in die ander. Alleen zo bouwen we aan verstaan, aan begrip. Alleen zo bouwen we verder aan de wereld en aan Gods Koninkrijk. Ik bedoel: een beroepingcommissie kiest een predikant die bij de gemeente past (met andere woorden: wat vertrouwds heeft), maar die ook iets nieuws te brengen heeft. En zo heeft een predikant ook een gemeente nodig waar vertrouwdheid, herkenbaarheid is en iets nieuws onbekends, om verder te kunnen groeien in het ambt.

Tot slot. Dat een profeet niet geëerd wordt in eigen stad, is niet de reden dat een Fries het zoekt in Twente – althans in mijn geval niet. Ik voel mij oprecht geroepen hier – dat heb ik zojuist ook volmondig beaamd.

Die twee stappen, die ik in de tekst van vandaag meen te bespeuren: dat je als gelovig christen in een vrijheid staat, die vrijheid om andere woorden te zeggen en andere verhalen levend te houden dan die de wereld ons soms aanzegt, geldt voor mij persoonlijk. Maar dat je de omgeving ook nodig hebt om die woorden (en daden) te laten landen, om wat wij gezamenlijk tot stand brengen in deze gemeente en in deze stad ook te kunnen zien als wonderen, dat is ook evident. En daarom ben ik gelukkig dat wij ons zojuist wederzijds aan elkaar verbonden hebben. Want alleen in de dialoog geschiedt de waarheid – daar bij Jezus’ stadsgenoten was die dialoog er niet.

En laten we elkaar ook bij die vrijheid houden. Want dan ontstaat er iets zoals hier vrijdagavond op de variété-avond gebeurde: als we elkaar in vertrouwen de ruimte geven, ontstaat er ongekennde energie, omdat talent de ruimte krijgt in deze gemeente. Het talent om nieuwe wegen te zoeken – muzikaal, spiritueel, intellectueel, gelovig.

Maar die vrijheid is niet grenzeloos. Dan worden wij een clubje die alleen zijn eigen dingen doet. Dan worden we als vreemde apostelen gezien, als excentriekelingen. Daar ligt het gevaar van de excentrieke profeet: hij wordt niet herkend. Zijn woorden landen niet. Ook als kerk hebben wij onze context nodig om onszelf verstaanbaar en begrijpbaar te maken: déze stad. Want zoals het mooie lied zegt: 'Mensen, wij zijn geroepen om te leven. Hoog is de hemel bóven ons verstand. Maar onder onze voeten hier beneden, de goede grond, het groene moederland.' Wij hebben ons hoge geloof, maar we moeten het hier doen, met beide voeten op de grond.

"Doe je mond wijd open en eet wat ik je te eten geef," horen wij vandaag met Ezechiël. En wat wij te eten krijgen is dat we in de vrijheid gezet zijn. Straks zingen wij lied 139a, dat dat vangt in een wat ongebruikelijk en ook niet-bijbels, maar wel mooi beeld: Jacqueline Beimers zong vrijdagavond al van psalm 139. Déze bewerking vangt het in een beeld van een dravend paard langs de zee. Dat paard is de 'ik' van de psalm, die zich ten diepste door God gekend weet. "Gij kent míj, Heer, leer míj ú kennen. Gij denkt mij," want Gods heeft ons al in de moederschoot gedacht voordat wijzelf dachten en daar zit onze vrijheid als gelovigen: wij hoeven niet te voldoen aan menselijke maatstaven. God kent ons ten diepste. Dat is voldoende. "Gij denkt mij, ik denk met u mee. [over wie ikzelf ben als mens voor Gods aangezicht]" Want waar we dichterbij onszelf komen, bij ons diepste menszijn, komen we dichterbij de bedoeling die God met ons heeft. "Gij leidt mij, maar wilt mij niet menen," Hij heeft ons immers als vrije mensen geschapen, "ik draaf als een paard langs uw zee."

Enschede: laten wij de komende jaren met elkaar draven, op de vleugels van Gods wind.

In de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

Amen